

Skušnja. Ako dihamo proti mrzli šipi, se narejajo na njej vodene kapljice, ker je v naši sapi tudi vodeni hlap.

Razlaganje. Toplejši zrak more več pare sprejeti od hladnega, zato postane nasičen, ako ga ohladimo; ako pa njegovo toplino še bolj znižujemo, ne more več vsega hlapu v sebi obdržati; zato postane hlap kapljiv.

Zakon. Ako se hlap ohlajeva, postaja spet kapljiv.

Tako bi poučevali o tajanji in sterjevanji trdnih teles, o izparivanji in izhlapevanji tekočin, in o zgoščevanji par in hlapov na višji stopnji. V nekterih knjigah za ljudske šole nahajamo to tvarino še bolj razširjeno. Vrelišče se namreč spreminja s tlakom na tekočino, in sicer leži vrelišče niže za manjši tlak, in više za večji tlak. To dokazujejo z raznimi aparati, prvo n. pr. z žilnim kladvom (Pulshammer), drugo s Papinovim loncem. Izpustili smo vender to iz teh-le uzrokov. V ljudske šole poučujemo o prikaznih, katere nas navadno obdajajo; in ako to mejo že prekoračimo, o prikaznih, katere so jako praktične važnosti, akoravno te že spadajo v više n. pr. nadaljevalne ali obrtnijske šole. V ljudske šole se poslužujemo pri narejanji poskusov najbolj priprostih aparatov, kateri tudi niso dragi; drugače se zdi učencem vse eksperimentovanje preumetno, in ga ne spodbuja k opazovanji natornih prikazni. Tako razumemo tudi zakon šolskih postav, ki pravi: Die Naturlehre hat die Aufgabe, Kenntniss und Verständniss der wichtigsten Naturerscheinungen anzubahnen.

Pri poučevanji na srednji stopnji moramo tvarino še bolj krčiti. Po našem mnenju zadostuje: Pri tajanji tvarine do poskusa c); pri izparivanji do poskusa c), in pri izhlapevanji tudi do poskusa c).

(Dalje prih.)

Črtice o igri in nje važnosti za odgojo.

Spisal A. Vranski.

Igre, otročje igre, so pri odgoji jako važne. One so zrcala, v katerih more pazljivi odgojitelj zagledati svojih gojencev vse notranje življenje. Nikjer drugod se otrok tako resničnega ne kaže, nego pri igri. Tú se kaže tacega, kakoršen je, tú izliva vsa svoja čuvstva taka, kakoršna jih hrani v svojem mladem osrčji, kakoršna jih res čuti. Odgojitelj bo torej kaj rad opazoval igrajoče otroke ter pri tem opazovanji narejene opazke tudi vestno vporabil v svojo namero — v vzgojevanje!

Raznotera so mnenja, do katerega časa naj se otroci po večem igraje vzgojujejo. Vsakako pa mislimo, da do tiste dobe, da jamejo obiskavati javno šolo, kajti potem jim ni več le misliti na igrače, ampak vkvarjati se imajo vže z bolj resnimi stvarmi. Pr.. Do šestega leta, t. j. do vstopa v šolo, pa naj otrok še ne misli na kako resno delovanje,

nego veseli naj se svoje prostosti, ki jo bo moral itak prekmalu pogrešati, igra naj se, pri igračih naj mu bo odkazano torišče njegovej delavnosti! In mar ni tudi igra delo? — Pri igri se pokaže prvi nagon, dejanstva, nagon, ki je prirojen vsemu človeštvu; tú — pri igri — otrok že kaže, za katero delo mu je zlasti srcé vneto, po čem najbolj hrepeni. Pri igri se dostikrat že lahko vidi, h katerej stroki človeške delavnosti bode igralec enkrat spadal, kako in s kakšno voljo se bo svojega dela poprijel. Igra torej povsem kaže na prihodnje življenje, ona pa za to tudi pripravlja.

Igra je prvi izvor otroške domišljije, ona je sploh prva fantazija človeškemu življenju. Domišljivost otročja je tedaj vzrok, da deca vedno po igri hrepeni ter v tem hrepenenju tudi nikdar ne omaga. Naj se zato tudi nikdar ne stavijo ovire otročej domišljiji! Naj imajo svoje veselje otročiči, naj se igrajo, naj dejansko izvrše, kar si tako lepo, veličastno domišljajo! — V nežnih letih prve otročje dóbe smo le za vžitek, pameten človek v tej dobi od nas zahtevati ne more, da bi že komu kaj v korist naredili! Dolžnosti naše v tem času so le take, ki imajo vse svoj izvir v srcu, srce naše pa v srečnem tem detinskem času jedino le hrepeni po razveseljevanju, po vžitku one nedolžne radosti, ki se nam podeliti more le po igri. Pred šolsko dóbo torej — kakor smo to že omenili — naj se otroci po večem odgojujejo igraje. Vsaj za resno delo še niso dozoreli, ampak v to še le dozorevajo! Če se morajo otroci prehitro resnega dela poprijeti — in za male je pač delo kmalu preresno — potem to ne ovira le krepke, zdrave rasti telesa, marveč tudi razvitek možgan, ki so sedež vsemu dušnemu življenju!

Torej otroci naj se igrajo, naj se zadostuje njih fantaziji! A če hoče igra postati za otroke dobrodejna, potem morajo tudi igrače v to sposobne biti! — Otrok kaže pri igranju samodelavnost, pa se i veseli, da zamore sam kaj učiniti, da more kazati svojo samostojnost. Mi moramo torej skrbeti zato, da dobodo otroci takih igrač v last, ki jim bodo dopustile samodelavnost, ki bodo ugajale njihovej domišljiji. In baš teh lastnosti današnje igrače, ki se tolikanj ponujajo, nimajo. One so vstvarjene le po módi — in ne vplivajo dobrodejno na fantazijo otročjo. — Otrokom naj se da, kolikor moči, prvotna, priprosta igrača, fantazija njihova jo bode že prevstrojila v popolno. Sicer si pa otroci sami vstvarjajo najboljše igrače, vsaj njih živa domišljija vsakakej stvari vé vdahnuti življenja! Glavna reč je, da je igrača priprosta, kajti le potem spolnuje svoj nalog, ugaja svojemu nameuu, namreč: vzbujati male v samodelavnost ter pripeljati je do lastnega premišljevanja. Igra sama na sebi je torej že kaj važno vzgojilno sredstvo!

(Konec slédi.)